

קידושין (לה:) - ערלה בחוץ לארץ רב דניאל שטיין

א. רמב"ם (פ"י מאכ"א הכ"א) - והאוכל כזית מטבל של דבריהם או מכלאי הכרם וערלה של חוצה לארץ מכין אותו מכת מרדות.

ב. ר"ן שבת (לא: בדפי הרי"ה) - לפי שד' אמות של אדם רשותו הן ומי שמוציא חוץ לד' אמות הוה ליה מוציא מרשות לרשות וכו' דמעביר ד' אמות ברה"ר הלכתא גמירי לה היינו לחייב בה מדין מוציא ומש"ה עונשין עליה הואיל ונסמכה לתורה שבכתב הא לאו הכי לא מחייב עליה שאין עונשין מהלכה למשה מסיני.

ג. טור (יו"ד סי' רצ"ד) - שבא"י הוא מן התורה ובח"ל הלכה למשה מסיני הלכך בא"י ספיקה אסור ובח"ל ספיקה מותר. [בית יוסף (שם) - והא ודאי ליתא דשאר הלכות למשה מסיני ספיקן נמי אסור וכן משמע בהדיא מדאקשי ליה כי אמר דערלה בחוצה לארץ הלכה למשה מסיני מדתניא דספק ערלה בחוצה לארץ מותר דאלמא בכל דוכתא הלכה למשה מסיני ספיקה אסור וכן משמע נמי מדשני ליה אימור כך נאמרה ספיקה מותר כלומר אין הכי נמי דבכל דוכתא הלכה למשה מסיני ספיקה אסור והכא שאני דכך נאמרה ספיקה מותר].

ד. רמב"ם (פ"ח מקואות ה"ו) - כמה הוא שיעור הנקב שהוא כשפופרת הנוד ברוחב שתי אצבעות בינוניות של כל אדם וחוזרות בו וכו' ספק יש בנקב כשפופרת הנוד ספק אין בו אין מצטרפין מפני שעיקר הטבילה מן התורה וכל שעיקרו מן התורה אף ע"פ ששיעורו הלכה ספק שיעורו להחמיר.

ה. רמב"ם (פ"י מאכ"א הט"ו) - יראה לי שאין דין נטע רבעי נוהג בחוצה לארץ אלא אוכל פירות שנה רביעית בלא פדיון כלל שלא אמרו אלא הערלה, וקל וחומר הדברים ומה סוריא שהיא חייבת במעשרות ובשביעית מדבריהם אינה חייבת בנטע רבעי כמו שיתבאר בהלכות מעשר שני, חוצה לארץ לא כל שכן שלא יהיה נטע רבעי נוהג בה, אבל בארץ ישראל נוהג בה בין בפני הבית בין שלא בפני הבית, והורו מקצת גאונים שכרם רבעי לבדו פודין אותו בחוצה לארץ ואחר כך יהיה מותר באכילה ואין לדבר זה עיקר. [קידושי רבנו חיים הלוי (שם) - והנראה בביאור פלוגת הרמב"ם והגאונים, דהנה יש לפרש ההלכה דערלה נוהגת בחוץ לארץ בתרי גווני, דהלא הא ודאי דערלת חוץ לארץ וערלת ארץ ישראל תרי מילי נינהו וחלוקין בדיניהם, וכדחזינן דבעיקר ההלכה נאמר דערלת חו"ל ודאיה אסור וספקה מותר, ובארץ ישראל בין ודאיה ובין ספקה אסור, אלא דצ"ע אם היכא שנוהגת ערלה בחו"ל אז גם היא בכלל ערלה הכתובה בתורה, דעיקר ההלכה באה לגלויי אקרא, דאע"ג דכל מצות התלויות בארץ אינן נוהגות אלא בארץ אבל ערלה שאני ונוהגת בכל מקום, וא"כ גם ערלת חו"ל נכללה בקרא דערלה, או דנימא דהא ודאי דערלה האמורה בתורה אינה אלא בארץ ישראל וערלת חו"ל אינה נכללת בה, ורק דאסורה מהלכה, וכל עיקר איסורה הוא רק מהלכה למשה מסיני ולא מקרא. ונ"מ לענין נטע רבעי, דאם ההלכה באה לגלות דגם ערלת חו"ל נכללת בפרשה, ממילא די"ל דגם נטע רבעי כן דאיתקש לערלה, משא"כ אם הוא איסור חדש מהלכה למשה מסיני, א"כ ממילא דאין איסור רבעי שייך כלל לזה, דעל מה דנאמרה ההלכה נאמרה ועל מה דלא נאמרה לא נאמרה].

ו. שו"ע (יו"ד סי' רס"ו סע' י"ד) - יש ליהזר שלא ימולו שני מוהלים מילה אחת בשבת, שזה ימול וזה יפרע, אלא המל הוא עצמו יפרע. הגה: ולא מצאתי ראיה לדבריו ואדרבה נראה לי דשרי דהא מילה דחיא שבת כמו עבודה במקדש שכמה כהנים היו עובדים ומחללים שבת, דמאחר דשבת ניתן לדחות הרי הוא כחול לכל דבר.

ז. משנה ערלה (פ"א מ"ב) - הנוטע לרבים חייב ר' יהודה פוטר. [רע"ב (שם) - הנוטע לרבים שנטע ברשותו לצורך רבים. חייב דכתיב (שם) יהיה לכם ערלים להביא הנוטע לרבים. ורבי יהודה פוטר סבר ונטעתם נמי משמע לרבים ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט. ורבנן סברי ונטעתם כל אחד לעצמו משמע].

ח. רמב"ם (פ"י מעשר שני ה"ד) - הנוטע לרבים בתוך שדהו חייב בערלה שנאמר ונטעתם אפילו לרבים, בד"א בא"י אבל בחוצה לארץ פטור.

ט. טור (יו"ד סי' רצ"ד) - הנוטע בתוך שלו לצורך רבים חייב וכתב הרמב"ם בד"א בא"י אבל בח"ל פטור וא"א הרא"ש ז"ל לא חילק בזה.

י. גמ' סוכה (לה) - אתרוג של אשרה ושל עיר הנדחת פסול. מאי טעמא, כיון דלשרפה קאי, כתותי מיכתת שיעוריה. של ערלה פסול. מאי טעמא, פליגי בה רבי חייא בר אבין ורבי אסי. חד אמר לפי שאין בה היתר אכילה וכו'. [תוס' סוכה (שם) - א"ת אתרוג של ערלה תיפוק ליה דמיכתת שיעוריה דמצותו בשרפה וכו' ואפשר דאפילו מדאורייתא הוא ערלה בשרפה דילפינן לה מכלאי הכרם דכתיב בה פן תקדש ודרשינן (חולין דף קטו). פן תוקד אש וכו' ולמה לן טעמא דהיתר אכילה וי"ל דודאי לא היה צריך אלא נחלקו בהנך טעמי לענין ערלה משום דנפקא מינה לענין מעשר שני וכו'. [תוס' ר"ד סוכה (שם) - ונ"ל לתרץ דהאי ערלה סתם קתני ואפילו בחוצה לארץ שאינה אסורה אלא באכילה ולא בהנאה כדאמרי' בפ"ק דקידושין שהלכה למשה מסיני הוא דנראה אסורה וספיקה מותרת וכדאמרי' התם ספק לי ואנא איכול הילכך לאו לשריפה קיימי שהרי מוכרה לחבירו ואינו מודיעו שהיא ערלה ומותר בה].

יא. רמב"ם (פ"י מאכ"א הי"ח) - הורו מקצת הגאונים שאע"פ שפדה פירות שנה רביעית או חללן אסור לאכלן עד שתכנס שנה חמישית, ודבר זה אין לו עיקר, ויראה לי שזו שגגת הוראה והטעם לפי שכתוב ובשנה החמישית תאכלו את פריו ואין ענין הכתוב אלא שבשנה החמישית תאכלו פריו בלא פדיון ככל חולין שבעולם, ואין ראוי לחוש להוראה זו.